

Plan o upravljanju otpadom “Saraj – Komerc d.o.o. Gornji Vakuf – Uskoplje

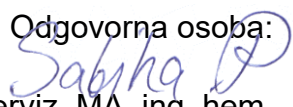
(Lokacija Gornja, Srednja i Donja hala na
adresi: Batuški lug bb – Industrijska zona)

Gornji Vakuf - Uskoplje, 19. 02. 2026.

PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM ZA „SARAJ – KOMERC“ D.O.O. GORNJI VAKUF – USKOPLJE

(Lokacija Gornja, Srednja i Donja hala na adresi: Batuški lug bb – Industrijska zona)

Odgovorna osoba:

Sabiha Perviz, MA. ing. hem.

NAZIV PROJEKTA: Plan upravljanja otpadom za Gornju, Srednju i Donju halu
"Saraj-Komerc" u Gornjem Vakufu - Uskoplju

POGON: Gornja, Srednja i Donja hala

LOKACIJA POGONA: Batuški lug bb - Industrijska zona
70240 Gornji Vakuf - Uskoplje

INVESTITOR: Proizvodno uslužno društvo "Saraj – Komerc" d.o.o.
Gornji Vakuf – Uskoplje
70240 Gornji Vakuf - Uskoplje, Batuški lug bb

VAZEA SA Plan upravljanja otpadom za proizvodnju opruga i
dijelova za filtere ulja - „Saraj-Komerc“ d.o.o. Gornji
Vakuf-Uskoplje autora Centar za ekonomski,
tehnološki i okolinski razvoj – CETEOR doo
Sarajevo

AUTORI: Nijaz Rujanac, dipl. ing. hem.
Sabiha Perviz, MA ing. hem.
Nermin Mustafica, dipl. ing. maš.

DIREKTOR / ID

SADRŽAJ

OPŠTI DIO	6
1. DOKUMENTACIJA O OTPADU KOJI PROIZVODI PREDUZEĆE	9
1.1. Popis vrsta otpada u skladu sa Katalogom otpada	9
2. MJERE KOJE SE TREBAJU PODUZETI RADI SPREČAVANJA PROIZVODNJE OTPADA, POSEBNO KADA SE RADI O OPASNOM OTPADU	14
2.1. Mjere koje se poduzimaju za vrijeme gradnje koje će umanjiti produkciju otpada	14
2.2. Ostale mjere za smanjenje stvaranja otpada	14
3. ODVAJANJE OTPADA, POSEBNO OPASNOG OTPADA, OD DRUGE VRSTE OTPADA KOJI ĆE SE PONOVO KORISTITI	16
3.1. Sakupljanje otpada i transport.....	17
3.2. Procjena trenutnih količina otpada	18
3.3. Monitoring nastanka otpada	18
4. ODLAGANJE OTPADA NA DEPONIJU	19
5. METODE TRETMANA I/ILI ODLAGANJA	20
6. ZAKLJUČAK	21

OPŠTI DIO

Procjena uticaja na okoliš (PUO) je sistematska identifikacija i ocjena potencijalnih uticaja (efekata) predloženih projekata, planova, programa ili pravnih poduhvata na fizičko-hemijske, biološke, kulturne i socio-ekonomske komponente cjelokupne životne sredine. Osnovna svrha procesa PUO je da podstakne ugrađivanje aspekata životne sredine u proces planiranja i donošenja odluka i da, na kraju, rezultira akcijama koje su prihvatljivije sa aspekta životne sredine.

PUO je i proces i alat za planiranje projekta i donošenje odluka. Njegova svrha je da:

- integriše aspekte životne sredine u planiranje razvojnih aktivnosti i na taj način promoviše održivu zaradu;
- osigura da su okolinski i socio-ekonomski troškovi, te korist od projekata koji donose ekonomski razvoj uzeti u obzir na pravi način;
- osigura da su neobjašnjivi negativni uticaji izbjegnuti ili barem umanjeni u ranoj fazi procesa planiranja;
- osigura da su potencijalne koristi od projekta identifikovane i naglašene;
- osigura izradu okolinske i socio-ekonomske studije paralelno sa analizom tehničke i ekonomske isplativosti projekta;
- osigura da donosioci odluka imaju sve podatke o troškovima životne sredine i koristima koje projekat ima zajedno sa podacima o njegovoj tehničkoj i ekonomskoj isplativosti u ključnim momentima razvoja projekta;
- osigura da sve zainteresovane strane (životne zajednice, vlast, investitori, NVO, donatori, itd.) učestvuju u procesu;
- uspostavi sistem za ublažavanje negativnih uticaja i monitoring;
- promoviše međusektorske veze i
- očuva socijalnu, istorijsku i kulturnu vrijednost ljudi i njihovih životnih zajednica.

Provedba PUO svoje uporište ima u federalnom Zakonu o zaštiti okoliša i njegovim izmjenama i dopunama (Službene novine FBiH broj 33/03, Sl. Novine F BiH br. 38/09, Sl. Novine F BiH br. 15/21), Zakonu o upravljanju otpadom i njegovim izmjenama (Službene novine FBiH broj 33/03, Sl. Novine F BiH br. 72/09 i Sl. Novine F BiH br. 92/17), te kantonalnom Zakonu o upravljanju otpadom i njegovim izmjenama (Službene novine SBK br. 04/05, Sl. Novine F BiH br. 92/17), koji uspostavljaju pravni okvir za izdavanje okolinskih dozvola, uključujući odredbe o pomoćnim procedurama kao što je PUO, zasnovano na konceptu integralne prevencije i kontrole zagađivanja.

Federalnim zakonom se propisuje da svi pogoni koji se nalaze na listi definisanoj podzakonskim aktom mogu biti izgrađeni samo ukoliko imaju okolinsku dozvolu izdanu u skladu sa odredbama tog zakona. Pored toga, niti jedna ovlaštena institucija ne može izdati građevinsku dozvolu niti bilo koju drugu neophodnu dozvolu, uključujući okolinsku dozvolu, za projekte koji podliježu procesu PUO, ukoliko podnosilac zahtjeva uz zahtjev nije priložio kopiju odobrene Studije uticaja na životnu sredinu.

Uz Zahtjev za okolinsku dozvolu je potrebno priložiti i Plan o upravljanju otpadom. Zakon o upravljanju otpadom (Službene novine FBiH broj 15/21 u članu 19. navodi da odgovorno lice u postrojenjima za koja je prema Zakonu o zaštiti okoliša potrebna okolinska dozvola, priprema i donosi Plan o upravljanju otpadom sa tačno definisanim tačkama:

1. Dokumentaciju o otpadu koje proizvodi u preduzeće (vrsta, sastav i količina otpada);
2. Mjere koje se trebaju poduzete radi sprečavanja proizvodnje otpada, posebno kada se radi o opasnom otpadu;
3. Odvajanje otpada, posebno opasnog otpada od druge vrste otpada koji će se ponovo koristiti;
4. Odlaganje otpada;
5. Metode tretmana i/ili odlaganja.

Za postojeća preduzeća, Plan o upravljanju otpadom se prilaže uz Plan aktivnosti.

Plan za upravljanje otpadom preduzeća su dužna ažurirati svake 3 godine ili nakon promjene u radu postrojenja.

U skladu sa članom 20. ovog Zakona operater postrojenja za koja je potrebna okolinska dozvola kao proizvođač mora odrediti lice odgovorno za poslove upravljanja otpadom. Nadležni organ iz člana 11. ovog Zakona bit će obaviješten o imenovanju odgovornog lica.

Odgovorno lice dužno je da:

- Izradi i ažurira nacrt Plana za upravljanje otpadom;
- Proveđe Plan za upravljanje otpadom;
- Predlaže mjere za poboljšanje prevencije, ponovnog korištenja i reciklaže otpada;
- Nadzire ispunjenje utvrđenih uslova za upravljanje otpadom o tome izvještava operatera.

Za navedene aktivnosti u ime firme „SARAJ - KOMERC“ d.o.o. Gornji Vakuf - Uskoplje, zadužena je **Sabiha Perviz**, MA. ing. hemije – osoba odgovorna za upravljanje otpadom.

Odgovornost lica iz stava 1. Člana 20 ne oslobađa operatera finansijske i pravne odgovornosti za poštovanje zahtjeva za upravljanje otpadom.

Plan upravljanja otpadom obuhvata sve kategorije otpada.

U Zakonu o upravljanju otpadom se navodi da se odredbe ovog Zakona **ne odnose** na:

- radioaktivni otpad,
- gasove ispuštene u atmosferu i
- otpadne vode,

te ni ovaj Plan neće tretirati gore navedene kategorije otpada.

Koristeći Plan upravljanja otpadom moguće je uraditi slijedeće aktivnosti za efikasnije upravljanje otpadom:

- Analizirati količine i vrste otpada po količinama (koristiti rezultate napravljenih mjerenja u okviru Informativnog sistema upravljanja otpadom, aktivnosti...) i
- Definirati dinamički plan.

Navedene aktivnosti potrebno je uskladiti sa zakonskim obavezama čiji je pregled dat u Tabeli 1.

Tabela 1. Spisak zakonske regulative Federacije Bosne i Hercegovine, koja tretira zaštitu okoliša sa aspekta upravljanja otpadom.

Objavljeno:	Naziv:
„Službene novine FBiH“ broj: 33/03	Zakon o zaštiti okoliša
„Službene novine FBiH“ broj: 38/09	Zakon o izmjen. i dopun. zakona o zaštiti okoliša
„Službene novine SBK“ broj: 04/05	Zakon o zaštiti okoliša
„Službene novine FBiH“ broj: 15/21	Zakon o zaštiti okoliša
„Službene novine FBiH“ broj: 33/03	Zakon o upravljanju otpadom
„Službene novine FBiH“ broj: 72/09	Zakon o izmjen. i dopun. zakona o upravl. otpadom
„Službene novine FBiH“ broj: 92/17	Zakon o izmjen. i dopun. zakona o upravl. otpadom
„Službene novine SBK“ broj: 04/05	Zakon o upravljanju otpadom
„Službene novine FbiH“ br. 72/09	Zakon o izmjenama i dopunama zakona o upravljanju otpadom
„Službene novine FbiH“ br. 92/17	Zakon o izmjenama i dopunama zakona o upravljanju otpadom
„Službene novine FBiH“ broj: 9/05	Pravilnik o potrebnim uslovima za prenos obaveza sa proizvođača i prodavača na operatera sistema za prikupljanje otpada
„Službene novine FBiH“ broj: 9/05	Pravilnik o sadržaju plana prilagođavanja upravljanja otpadom za postojeća postrojenja za tretman ili odlaganje otpada i aktivnostima koje preduzima nadležni organ
„Službene novine FBiH“ broj: 9/05	Pravilnik o izdavanju dozvole za aktivnosti male privrede u upravljanju otpadom
„Službene novine FBiH“ broj: 9/05	Pravilnik o kategorijama otpada sa listama
„Službene novine FBiH“ broj: 9/05	Pravilnik koji određuje postupanje sa opasnim otpadom koji se ne nalazi na listi otpada ili čiji je sadržaj nepoznat
„Službene novine FBiH“ broj: 31/06	Uredba koja reguliše obavezu izvještavanja operatora i proizvođača otpada o sprovođenju programa nadzora, monitoringa i vođenja evidencije prema uslovima iz dozvole
„Službene novine FBiH“ broj: 38/06	Uredba o selektivnom prikupljanju, pakovanju i označavanju otpada

1. DOKUMENTACIJA O OTPADU KOJI PROIZVODI PREDUZEĆE

(porijeklo, vrsta otpada u skladu sa listom otpada, sastav i količina otpada)

1.1. POPIS VRSTA OTPADA U SKLADU SA KATALOGOM OTPADA

Otpad koji se javlja u preduzeću „Saraj - Komerc“ d.o.o. Gornji Vakuf - Uskoplje (Tabela 2.) se odnosi na otpad tvornice.

Tabela 2: Popis vrsta otpada koje nastaju u kompaniji u skladu sa Katalogom otpada

Broj	NAZIV OTPADA
08	OTPAD OD PROIZVODNJE, FORMULACIJE, PRODAJE I PRIMJENE PREMAZA (BOJE, LAKOVI I STAKLASTI EMAJLI), LJEPILA, SREDSTAVA ZA ZAPTIVANJE I ŠTAMPARSKIH BOJA
08 03	Otpad od proizvodnje, formulacije, prodaje i primjene štamparskih boja
08 03 17*	Otpadni štamparski toner koji sadrži opasne materije
08 03 18	Otpadni štamparski toner koji nije naveden pod 08 03 17*
10	OTPAD IZ TERMIČKIH PROCESA
10 01	Otpad iz termoelektrana i ostalih uređaja za spaljivanje (osim 19)
10 01 01	Šljaka sa rešetki ložišta, šljaka i prašina iz kotlova
10 01 23	vodeni muljevi od čišćenja kotla koji nisu navedeni pod 10 01 22
10 01 99	Otpad koji nije specificiran na drugi način
11	OTPAD KOJI POTJEČE OD HEMIJSKE POVRŠINSKE OBRADJE I ZAŠTITE METALA; HIDROMETALURGIJA OBOJENIH METALA
11 01	Otpad od hemijske površinske obrade metala i zaštite metala i drugih materijala (npr. galvanski procesi, procesi pocinčavanja, nagrivanja, fosfatiranja, alkaličnog odmašćivanja/luženja, anodizacija)
11 01 05*	Kiseline za nagrivanje
11 01 07*	Baze za nagrivanje
11 01 09*	Muljevi i filterski kolač koji sadrži opasne materije
11 01 11*	Vodene tekućine za ispiranje koje sadrže opasne materije
11 01 13*	Otpad od odmašćivanja koji sadrži opasne materije

Broj	NAZIV OTPADA
12	OTPAD OD MEHANIČKOG OBLIKOVANJA I FIZIČKE I MEHANIČKE POVRŠINSKE OBRADJE METALA I PLASTIKE
12 01	Otpad od oblikovanja fizičke i mehaničke obrade metala i plastike
12 01 01	Strugotine i opiljci koji sadrže željezo
12 01 03	Strugotine i opiljci obojenih metala
12 01 08*	Emulzije i rastvori za obradu koje sadrže halogene
13	OTPADNA ULJA I OTPAD OD TEKUĆIH GORIVA (osim jestivih ulja i ulja iz poglavlja 05, 12 i 19)
13 02	Otpadna ulja za motore, pogonske uređaje i podmazivanje
13 02 08*	Ostala ulja za motore, pogonske uređaje i podmazivanje
14	OTPAD OD ORGANSKIH RASTVARAČA, RASHLADNIH MATERIJE I REAKTIVNIH GORIVA (osim 07 i 08)
14 01	Otpad od odmašćivanja metala i održavanja strojeva
14 06 02*	Ostali halogenirani rastvarači i mješavine rastvarača
15	OTPADNA AMBALAŽA; APSORBENSI, MATERIJALI ZA UPIJANJE, FILTERSKI MATERIJALI I ZAŠTITNA ODJEĆA KOJA NIJE SPECIFICIRANA NA DRUGI NAČIN
15 01	Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad)
15 01 01	Ambalaža od papira i kartona
15 01 02	Ambalaža od plastike
15 01 04	Metalna ambalaža
15 01 06	Miješani otpad (papir, karton, streč folija, PET ambalaža)
15 01 07	Staklena ambalaža
15 01 10*	Ambalaža koja sadrži opasne materije ili je onečišćena opasnim materijama
15 02	Apsorbensi, filterski materijali, materijali za upijanje i zaštitna odjeća
15 02 02*	Apsorbensi, filterski materijali (uključujući filtere za ulje koji nisu na drugi način specificirani), materijali za upijanje i zaštitna odjeća onečišćena opasnim materijama
16	OTPAD KOJI NIJE DRUGDJE SPECIFICIRAN U KATALOGU
16 06	Baterije i akumulatori
16 06 02*	Nikl–kadmijum baterije

Broj	NAZIV OTPADA
17	GRAĐEVINSKI OTPAD I OTPAD OD RUŠENJA OBJEKATA (UKLJUČUJUĆI ISKOPANU ZEMLJU SA ONEČIŠĆENIH/KONTAMINIRANIH LOKACIJA)
17 04	Metali (uključujući njihove legure)
17 04 07	Miješani metali
20	KOMUNALNI OTPAD (OTPAD IZ DOMAĆINSTAVA I SLIČAN OTPAD IZ INDUSTRIJSKIH I ZANATSKIH POGONA I IZ USTANOVA) UKLJUČUJUĆI ODVOJENO PRIKUPLJENE SASTOJKE
20 01	Odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01)
20 01 21*	Fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu
20 01 36	Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23
20 01 40	Metali
20 03	Ostali komunalni otpad
20 03 01	Miješani komunalni otpad

Mjesta nastajanja otpada i opasnog otpada

Ljudi koji rukuju opasnim materijama moraju biti obučeni za rad sa njima, odnosno moraju poznavati sve potencijalne opasnosti i biti adekvatno zaštićeni od njih zaštitnim sredstvima. Svi radnici poznaju raspored mjesta odlaganja otpada i opasnih materija.

U obrascima OB. 8.1.0-1/0/01 (Mjesta odlaganja otpada i opasnih materija) i OB. 8.1.0-1/0/02 (Zadužene osobe za zbrinjavanje otpada) definisana su mjesta nastanka otpada, vrste otpada, lokacija odlaganja, način odlaganja i broj odlagališnih mjesta, te u drugom i naziv otpada, lokacija sakupljanja, vrsta otpada, predviđeno rješenje za način odlaganja, te odgovorna osoba za zbrinjavanje otpada.

Na mjestima nastanka otpada i opasnih materija (proizvodnja, održavanje, površinska zaštita, odbačena mjerna sredstva, itd.) dopunjena su radna uputstva neposrednih izvršilaca u kojim je propisan način ponašanja u slučajevima nastajanja otpada i opasnih materija.

Kompanija "Saraj - Komerc" ima uveden ISO 14001 i u skladu sa svim zahtjevima standarda posjeduje dokumentaciju i procedure, koje su neophodne za implementaciju standarda.

Količine otpada koje nastaju u period od jedne (2025) godine su:

Ambalaža

1. Papirne vrećice	0,00 kg
2. Plastične vrećice	3.185,97kg
3. Streč folija	3.485 kg
4. Kartonska kutija i podloške	435.424 kom
5. PVC plato za pak. cijevi	0 kom
6. Plastična ambalaža Corex	36.000 kom
7. Samoljepljiva traka	2.591 kom

Ukupne količine opasnog i neopasnog otpada

1. Neopasni otpad	452.600 kg
2. Opasni otpad	55.600 kg

Neopasni otpad po vrstama

1. Industrijski otpad	325.700 kg
2. Komunalni otpad	127.900 kg
3. Miješani otpad	0 kg

Opasni otpad po vrstama

1. Toneri (recikliraju se)	65 kg
2. Otpadno ulje	68 kg
3. Nehlorisane istrošene emulzije	18.800 kg
4. Filterski kolač	5.030 kg
5. Zauljeni apsorbenzi	7.090 kg
6. Zauljeni alkalni odmašćivači	14.800 kg
7. Plastični kanisteri (25 l)	1.160 kg

Sav nastali otpad se odvozi tako što ga preuzimaju firme koje su lincencirane za odvoz određene vrste otpada.

Postoje ugovori o preuzimanju otpada ili opasnih materija.

2. MJERE KOJE SE TREBAJU PODUZETI RADI SPREČAVANJA PROIZVODNJE OTPADA, POSEBNO KADA SE RADI O OPASNOM OTPADU

2.1. MJERE KOJE SE PODUZIMAJU ZA VRIJEME GRADNJE KOJE ĆE UMANJITI PRODUKCIJU OTPADA

„Saraj - Komerc“ d.o.o. Gornji Vakuf - Uskoplje na postojećoj adresi (Batuški lug bb - Industrijska zona) upravo je izgradio novi proizvodno – skladišni objekat (Srednja hala). Za sav nastali, prije svega građevinski otpad odgovornost je preuzeo izvođač radova i on ga je povremeno odvezio u skladu sa zakonom.

Izvođač je upoznat sa našom Politikom kvaliteta i okolinskog upravljanja i morao se ponašati po standardima koje je implementirao Saraj – Komerc.

U slučaju da dođe do određenih promjena, ovaj Plan o upravljanju otpadom je potrebno revidirati i uputiti nadležnom ministarstvu Srednjobosanskog kantona.

2.2. OSTALE MJERE ZA SMANJENJE STVARANJA OTPADA

Koraci i vremenski intervali nakon revizije Plana upravljanja otpadom:

- Uspostavljeni sistem upravljanja otpadom stalno poboljšavati i učiniti što efikasnijim;
- Smanjivati rizik po životnu sredinu i zdravlje ljudi realizacijom korektivnih mjera;
- Smanjivati količine otpada za finalno odlaganje na način centralizovanog upravljanja;
- Prevencija nastajanja otpada vremenski definisanom analizom rizika i prilika.

Podivi platoi su odgovarajuće zaštićeni od dejstva hemikalija koje se mogu razliti po podu prostorija prilikom izvođenja tehnoloških procesa. Zaštitni sloj na mjestima gdje je to neophodno je otporan na dejstvo alkalija i kiselina. Automatizovan je i stalno kontrolisan od odgovornih osoba i proces obrade otpadnih voda koje nastaju u „Saraj – Komercu“. Takođe, u krugu kompletne lokacije su sva odlagališta propisno označena i ograđena.

Odvojeno se sakuplja i odlaže papirnata ambalaža i metalni otpad u za to predviđenim kontejnerima. Konačna dispozicija provest će se na način i prema uslovima lokalnih komunalnih preduzeća i privatnih preduzeća koji se bave ovom djelatnošću.

Investitor ima sklopljene Ugovore sa ovlaštenim komunalnim i drugim privatnim preduzećima o odvozu i zbrinjavanju otpada. Prije konačne dispozicije otpad se odlaže u odgovarajućim posudama koje su smještene na za to predviđeno mjesto.

3. ODVAJANJE OTPADA, POSEBNO OPASNOG OTPADA, OD DRUGE VRSTE OTPADA KOJI ĆE SE PONOVO KORISTITI

Tretiranje otpada se vrši na više načina, u zavisnosti o tome da li se radi o otpadnom ulju, metalnom otpadu nastalom nakon servisa instalacija za proizvodnju ili se radi o papirnom otpadu (ambalaža).

Otpadno ulje

Otpadno ulje nastaje pri:

- redovnim tehnološkim procesima obrade poluproizvoda,
- zamjeni ulja i servisiranju pumpi, ventila, raznih ležaja, ventilatora itd.,
- redovnom održavanju i servisiranju instalacija i kotlova .

Metalni otpad

Metalni otpad se pojavljuje pri:

- redovnom održavanju i servisiranju instalacija,
- isijecanju komada na presama,
- probijanju rupa na komadu (poklopcu i ostalim poluproizvodima),
- odsijecanju i opsijecanju komada (poklopca i drugih poluproizvoda),
- prilikom obrade rezanjem na CNC mašinama i u alatnici,
- proizvodnji cijevi i skidanju špona sa poluproizvoda,
- u vidu škarta u svim proizvodnim procesima.

Papirni otpad

Papirni otpad se najviše pojavljuje pri pakovanju proizvoda (procesna ambalaža i ambalaža za finalne proizvode). Manji dio nastaje u obliku kancelarijskog otpadnog papira.

Ostali otpad

Pored metalnog i papirnog otpada postoji i otpad u obliku mulja koji nastaje tokom odmašćivanja.

Izrađena je projektna dokumentacija kojom je uzet u obzir i tretman za konačno zbrinjavanje **mulja** nastalog na postrojenju pri prečišćavanju otpadnih voda. Sa jednom firmom potpisan je i ugovor o odvozu takvog mulja na zakonski definisan način. Redovno održavanje bazena u kojem se mulj

nalazi je obaveza odgovornog lica i interval redovnog pražnjenja, odnosno održavanja definisan je sistemskim procedurama i uputstvima.

Prilikom odlaganja otpad se sortira prema vrsti materijala i to na:

- metal,
- papir, karton, streč folija, PET ambalaža,
- otpadni mulj,
- zauljeni apsorbensi,
- komunalni otpad,
- otpadne hemikalije,
- ostali otpad.

Monitoring količine otpada, kao i dinamika pristizanja otpada radi se preko posebnih obrazaca u koje se upisuju naziv materijala, količina, datum ulaza i izlaza, te primjedbe.

Osoblje zaduženo za održavanje čistoće nadzire selekciju otpadnog materijala na komunalni otpad, papir i karton, metal i otpadni mulj. Klasificirani otpad dužni su iznijeti propisno zapakovano na dogovoreno mjesto prema unaprijed utvrđenom rasporedu, tako da ga lica određena za održavanje čistoće mogu preuzeti i prevesti na mjesto za odlaganje. Radnici na održavanju čistoće dužni su predati vlasniku procesa upravljanja otpadom redovnu evidenciju o količini čvrstog komunalnog otpada, papira, kartona i metala, te otpadnog mulja.

3.1. SAKUPLJANJE OTPADA I TRANSPORT

Proces sakupljanja otpada je veoma važan, zbog očuvanja zdravlja ljudi i okoliša, estetskih i finansijskih razloga. Pojam prikupljanja otpada je onaj funkcionalni element, koji uključuje ne samo njegovo sakupljanje, već i prenošenje tih materija nakon sakupljanja, do mjesta gdje se vozilo za sakupljanje prazni. Pod industrijskim otpadom se podrazumijevaju sve vrste otpadnog materijala i nusproizvoda koji nastaju tokom određenih tehnoloških procesa. Industrijski otpad po svojim karakteristikama je opasan i neopasan.

Svaki generator otpada, u ovom slučaju „Saraj - Komerc“ d.o.o. Gornji Vakuf - Uskoplje je obavezan da u skladu sa propisima uskladišti svoj otpad.

Sav opasni otpad koji nastaje u firmi „Saraj - Komerc“ d.o.o. Gornji Vakuf – Uskoplje, na lokaciji Gornja, Srednja i Donja hala i Tvornica opruga Saraj-Komerc, se sakuplja na Glavnom otpadnom mjestu koje se nalazi na lokaciji Tvornice opruga Saraj-Komerc.

Neopasan otpad, proizvođač otpada može da odlaže u kontejnerima (najčešće većih zapremina) koje komunalno preduzeće ili neka druga privatna firma registrovana za ovu djelatnost na osnovu sklopljenog ugovora, redovno odvozi i prazni. Svaki generator otpada je obavezan da izvrši karakterizaciju i kategorizaciju otpada kod nadležnih ministarstava.

Opasni otpad se odlaže u spremnike koji su strogo definisani, zavisno od stanja i vrste otpada.

3.2. PROCJENA TRENUTNIH KOLIČINA OTPADA

Za planiranje sistema za upravljanje komunalnim otpadom i definisanje objekata za tretman, količine potrebnih posuda za odlaganje, broja vozila za transport itd. potrebno je poznavanje količine čvrstog otpada koju produkuje „Saraj - Komerc“ d.o.o. Gornji Vakuf - Uskoplje u toku određenog vremenskog perioda, količine otpada koja će podleći reciklaži ili drugim opcijama tretmana i konačno, količine otpada koja će se odlagati na deponiji.

Sve te podatke redovno i uredno bilježi Referent za upravljanje otpadom i unosi ih u Okolinski bilans za svaku godinu, poredeći stanja iz prethodnih godina sa stanjem za aktivnu godinu. Sve ostale propisane dokumentovane informacije unosi u obrasce propisane sistemskom dokumentacijom i ISO 14001 oblasti.

3.3. MONITORING NASTANKA OTPADA

Monitoring količine odvezenog otpada u svakom odjeljenju, kao i dinamika pristizanja otpada se radi preko posebnih obrazaca (OB. 9.1.0-1/0/01) u koje se upisuju naziv materijala, količina, datum ulaza i izlaza, te primjedbe. Odvoz komunalnog otpada vrši lokalna ovlaštena kompanija sa kojom firma ima potpisan godišnji ugovor. Kvartalno se kontrola količine odvezenog otpada vrši i preko indikatora SP. 8.1.0-1 (Upravljanje otpadom i opasnim materijama).

Upravljanje otpadom podrazumijeva njegovo sakupljanje i odstranjivanje.

4. ODLAGANJE OTPADA NA DEPONIJU

Otpad koji će se producirati i koji se producira (generiše), odvozi se i tretira na propisan način preko firmi koje su certificirane i ovlaštene, zavisno od vrste otpada.

Metalni otpad se odmah po njegovom nastanku, odvozi od strane za to ovlaštene firme.

Otpadni papir i karton se odvoze i dalje tretiraju s tim da svu odgovornost preuzimaju firme sa kojima postoji potpisan ugovor.

5. METODE TRETMANA I/ILI ODLAGANJA

Sav nastali otpad sakuplja se na mjestu nastajanja i zbrinjava se preko ovlaštenih sakupljača i na zakonom propisan način. Metode tretmana su regulisane u Planu upravljanja otpadom kompanije koja prihvata doveženi otpad, tj. kojoj su firme sa kojima je potpisan Ugovor dopremile otpad za deponovanje.

Opasni otpad se sakuplja na Glavno otpadno mjesto sa kojeg se odvozi od strane ovlaštenih firmi. Nakon zbrinjavanja odvezenog otpada ovlaštena firma dužna je dostaviti povratnu informaciju o konačnom zbrinjavanju opasnog otpada.

U sklopu Glavnog otpadnog mjesta nalazi se havarijalna posuda kapaciteta 20 m³, koja je zamijenila prethodnu kapaciteta 2 m³, u cilju sprečavanja izlivanja opasnih materija u okoliš.

6. ZAKLJUČAK

Plan za upravljanje otpadom preduzeće je dužno ažurirati svake 3 godine ili nakon promjene u radu postrojenja.

Važno je istaći da je u ovom slučaju postojećeg pogona – „Saraj - Komerc“ d.o.o. Gornji Vakuf - Uskoplje neophodno raditi redovnu reviziju Plana upravljanja otpadom i to u slijedećim fazama:

1. da je objekat u pogonu (ili je riječ o redovnom servisiranju i održavanju ili promjenama koje mogu imati uticaja na tokove otpada);
2. Kada je vlasnik preduzeća u skladu sa važećim propisima dužan ažurirati Plan, a to je svake 3 godine.

Za navedene aktivnosti u ime firme „Saraj - Komerc“ d.o.o. Gornji Vakuf - Uskoplje zadužena je **Sabiha Perviz**.